
DOKUMENTACIJA - VPRAŠANJE STANDARDOV

Alenka Simikič

293

Slovenski etnografski muzej letos slavi 70-letnico svojega obstoja, vendar pa sega njegova zgodovina še nekaj desetletij nazaj pred njegovo ustanovitev, v delovanje bivšega Kranjskega deželnega muzeja Rudolphinum, ki je imel med svojimi nalogami tudi »gojenje« narodopisja: Kot so predmeti iz narodopisne zbirke tega muzeja pomenili osnovo novega muzeja, tako je 50 fotografij in diapozitivov hiš, ki jih je takrat Kraljevi etnografski muzej prevzel ob svoji ustanovitvi, pomenilo začetni fond današnjega dokumentacijskega oddelka ter seveda istočasno tudi začetek fototeke in diateke.

Danes dokumentacijski oddelk hrani 32 500 fotografij, 28 100 negativov, 2 000 diapozitivov, 700 zvezkov terenskih zapisov; hrani tudi ilustrativno gradivo (6 100 risb, akvarelov, olj) ter arhivsko gradivo (640 enot). Do 70. let je skrb za dokumentacijsko gradivo poleg svojega dela vodil eden kustosov, ko pa se je v teh letih muzej reorganiziral po oddelkih oziroma kustodiatih glede na hranjenje in skrb za posamezne zbirke (skupaj okoli 33.000 predmetov), je tudi skrb za dokumentacijsko gradivo postala v celoti delo enega izmed kustosov. Tako je muzej organiziran še danes.

Posredovanje informacij o predmetih iz posameznih zbirk je torej naloga kustosa, ki za zbirko skrbi. Katere informacije bo kustos posredoval, je navadno njegova odločitev, vendar v muzeju veljajo nekakšna nenapisana pravila, ki so dokaj jasna, kadar gre za vprašanje strokovne javnosti. Tako se predmeti z vsemi informacijami posojajo samo za razstavne potrebe drugih muzejev, isto velja za dokumentacijsko gradivo (fotografije, risbe ipd.). Za študijske in raziskovalne namene so kolegom iz sorodnih institucij na voljo predmeti v depolu, za dokumentacijsko gradivo pa tudi kopije gradiva.

Problemi nastanejo, ko na vrata dokumentacijskega oddelka ali na vrata kustosa potrka študent, novinar, obrtnik, graditelj vikenda. Razpon želja po informacijah je zelo različen. Študenta likovne akademije zanimajo različni cvetlični motivi na kmečkem pohištvu, študenta arhitekture tipi slovenskih kmečkih stavb, študent etnologije pa išče tako informacije na temo, ki jo raziskuje (pisani podatki - terenski zapisi) kot ilustrativno gradivo (fotografije). Novinarje navadno zadovoljijo različne fotografije, obrtnika, ki bi rad delal mize, stole po muzejskih predmetih, pa ne. Tako se z vsakim obiskom tako kustosi, ki skrbijo za zbirke kot kustos dokumentalist srečujejo z vprašanjem, koliko in katere informacije lahko posreduje, da ne bo škodovalo interesu muzeja. Katere vrste informacij so avtorske pravice muzeja, kako preprečiti obrtniku, da iz kopije ne nastane kič - mu posredovati (prodati?) vse informacije ali mu zapreti vrata?

Odločitev glede informacij, ki naj bi jih muzej različnim uporabnikom posredoval, bi bila mnogo lažja, če bi bili sprejeti standardi za etnološko gradivo, tako za predmete - najpomembnejši vir informacij - kot za ostalo dokumentacijsko gradivo, ki informacije o predmetih dopolnjuje. Povpraševanje po tem gradivu je namreč večje, saj se uporabniki navadno zadovoljijo s fotografijami ali risbami skrinj, zibk ali običajev, ki pa morajo biti ravno tako opremljene s podatki. Informacij o nekem predmetu je na fototečnem kartonu navadno manj kot na predmetnem kartonu, toda katere informacije naj bi bile na fototečnem kartonu, pa zaradi nepostavljenih osnovnih standardov ni jasno in zato je vrsta in količina informacij odvisna od posameznega kustosa. Tako hranimo v fototeki fotografije predmetov oziroma terenske fotografije, ki so zelo različno opremljene s podatki.

294

Vse skupaj je seveda vprašanje dokumentacijskega sistema v celoti, kar je stvar vsakega muzeja posebej, vendar temelj le-tega so podatkovni standardi in brez teh tudi postavitev dokumentacijskega sistema ni mogoča.

Živimo v t.i.m. informacijski dobi, dogovarjamo se o izmenjavi in posredovanju informacij, dnevno se srečujemo z vprašanji: dokumentacija za publiko? za raziskovalce? kako? koliko?. Brez dogovora o osnovnih standardih, okoli katerih so zbrane informacije, ne bomo mogli odgovoriti na vprašanja komu, kako in predvsem koliko in kaj. Zato mora biti ena glavnih nalog etnografskih muzejev in etnologije kot vede postavitev teh standardov, usklajenih z že dogovorjenim minimumom standardov znotraj ICOM-ovega Komiteja za dokumentacijo (CIDOC), kajti tako kot mi pri našem delu potrebujemo informacije, ki jih zbirajo druge vede, tako tudi drugi potrebujejo za svoje delo informacije, ki jih zbiramo in hranimo mi. Bi za začetek razmislili o delovni skupini za etnološke standarde v okviru CIDOC-a?